

CYFARFOD	Y CYNGOR LLAWN
DYDDIAD	18 MAI, 2017
TEITL YR ADRODDIAD	CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR
PWRPAS	Adolygu Cydbwysedd Gwleidyddol y Cyngor
ARGYMHELLIAD	Dyrannu Seddau ar Bwyllgorau'r Cyngor a Chadarnhau Dyraniad Swyddi ac Oriau'r Swyddogion Cefnogi Aelodau
AWDUR	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, Adran 15, mae'n rhaid i'r Cyngor sicrhau bod cyfansoddiad ei bwyllgorau ac is-bwyllgorau yn adlewyrchu cryfderau'r gwahanol grwpiau gwleidyddol ar y Cyngor.
- 1.2 Mae'n ofynnol i'r Cyngor wneud hynny o leiaf yn flynyddol, a hynny yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor. Yn ogystal bydd rhaid adolygu mewn unrhyw gyfarfod arall o'r Cyngor pan fo newid i'r cydbwysedd gwleidyddol.
- 1.3 Ar ddechrau tymor newydd o'r Cyngor mae rheidrwydd hefyd i adolygu'r dyraniad o unrhyw swyddi gwleidyddol rhwng y grwpiau.
- 1.4 Pan ysgrifennwyd yr adroddiad nid oedd union gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor yn wybyddus.
- 1.5 Yn unol â threfn y Cyngor hwn, bydd Grŵp Busnes y Cyngor yn cyfarfod i drafod y mater er cyflwyno argymhellion i'r Cyngor Llawn.
- 1.6 Bydd y Grŵp Busnes yn cyfarfod ar 15fed Mai, 2017 ac adroddir ar adborth trafodaethau y Grŵp Busnes yng nghyfarfod y Cyngor.

2. DYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

- 2.1 I atgoffa'r aelodau, nodir yma'r pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ynglŷn â dyrannu seddau:-
- 2.2 (a) Ni chaiff pob sedd ar bwyllgor ei dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;
- (b) Rhaid dyrannu mwyafrif y seddau ar bwyllgor i grŵp gwleidyddol os yw nifer y personau sy'n perthyn i'r grŵp yn fwyafrif o aelodau'r Cyngor;
- (c) Yn amodol ar baragraffau (a) a (b) uchod, bydd nifer y seddau ar y pwyllgorau cyffredin a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un fath â'r nifer o'r holl seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor;

(ch) Yn amodol ar (a),(b) ac (c) uchod, bydd nifer y seddau ar bwylgor a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un gyfran o'r seddau ar y pwyllgor â'r nifer o seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor.

- 2.3 Er mwyn sicrhau y glynir wrth y rheolau hyn, mae'r Cyngor wedi bod yn ymdrin â phwyllgorau mewn blociau gwahanol yn y gorffennol. Mae hyn yn ei wneud yn haws i sicrhau y glynir wrth reol (c) ym mharagraff 2.2 uchod hefyd.

3. CADEIRYDDIAETHAU AC IS-GADEIRYDDIAETHAU

- 3.1 Er mwyn ymateb i ofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 o ran dyrannu'r cadeiryddiaethau ac is-gadeiryddiaethau rhennir y pwyllgorau i flociau ar wahân.
- 3.2 **Pwyllgorau Craffu** - Yn unol â gofynion adrannau 66 - 75 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 ("y Mesur") mae yn ofynnol dyrannu cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu er mwyn sicrhau, cyn belled ag y bo modd, fod cydbwysedd gwleidyddol yn cael ei adlewyrchu yn y cadeiryddiaethau hynny a bod y grwpiau nad ydynt yn cael eu cynrychioli ar y weithrediaeth yn cael cyfran deg o'r cadeiryddiaethau.
- 3.3 Nid oes unrhyw ddarpariaeth statudol na chyfansoddiadol yn rheoli'r penodiadau i'r is-gadeiryddiaethau.
- 3.4 Pan ysgrifennwyd yr adroddiad nid oedd union gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor nac aelodaeth y weithrediaeth yn hysbys, O'r herwydd, ac yn unol â threfniadau y Cyngor hwn, gofynnwyd i Grŵp Busnes y Cyngor gyfarfod i drafod y mater er cyflwyno argymhellion ar gadeiryddiaethau, i gyd-fynd a'r rheolau statudol, i'r Cyngor Llawn.
- 3.5 Nid oes unrhyw ddarpariaeth statudol na chyfansoddiadol yn rheoli'r penodiadau i gadeiryddiaethau gweddill y pwyllgorau (heblaw fel a nodir isod)

Pwyllgor Archwilio - Yn unol ag adran 83 o'r Mesur ni chaiff cadeirydd y Pwyllgor Archwilio fod yn aelod o grŵp gwleidyddol sy'n cael ei gynrychioli ar y weithrediaeth.

Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd - Yn unol ag adran 14 o'r Mesur y Cyngor Llawn sydd i benodi cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ac ni all benodi aelod o grŵp gwleidyddol sy'n cael ei gynrychioli ar y weithrediaeth. Gan nad yw aelodaeth y weithrediaeth yn hysbys eto, bydd y Cyngor Llawn yn penodi Cadeirydd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn ei gyfarfod ar 15 Mehefin.

Pwyllgor Trwyddedu - ni chaiff aelod o'r weithrediaeth gadeirio'r Pwyllgor Trwyddedu.

- 3.6 Y pwyllgorau eu hunain fydd yn ethol eu cadeirydd yn yr achosion hyn yn amodol ar y rheolau gweithdrefn sy'n cyfyngu tymor Cadeirydd i 2 flynedd.

4. SWYDDOGION CEFNOGI GRWPIAU GWLEIDYDDOL

- 4.1 Yn unol â gofynion Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990 mae'n ofynnol adolygu dyraniad y cymorth gwleidyddol rhwng y grwpiau yn ôl cryfder y grwpiau sydd â hawl iddynt.
- 4.2 Atgoffir y Cyngor bod rhai cyfyngiadau ar y nifer o swyddi o'r fath; dim ond grwpiau sydd â 10% o seddau ar y cyngor sydd yn medru cael cymorth gwleidyddol ac mae cyfyngiad o dri i bob cyngor.

- 4.3 Yn achos y Cyngor hwn felly, ac yn amodol ar dderbyn cadarnhad ffurfiol o aelodau y grwpiau gwleidyddol, dim ond grwpiau Plaid Cymru ac Annibynnol sydd yn gymwys. O fewn y gyllideb sydd ar gael rhennir yr oriau rhwng y grwpiau yn ôl cryfder cymharol y grwpiau, hynny yw ar sail cydbwysedd gwleidyddol y Cyngor.
- 4.4 Bydd y swyddi a'r dyraniadau oriau yn parhau am dymor y Cyngor. Bydd yn ofynol eu hadolygu os oes newid sylweddol i'r cydbwysedd gwleidyddol ac/neu fod grwp gwleidyddol â llai na 10% o aelodau.

5 CYRFF ALLANOL

- 5.1 Mae rhestr helaeth o gyrff allanol lle mae gan y Cyngor gynrychiolydd arnynt. Mae'r gyrff hyn yn amrywio'n fawr; mae rhai yn genedlaethol, rhai yn lleol eu naws, rhai yn elusennau, rhai yn gwmnïau ac yn y blaen. Enwebir y rhan helaethaf o'r cynrychiolwyr gan Aelodau'r Cabinet.
- 5.2 Y Cyngor, serch hynny, sy'n penderfynu a chymeradwyo dyraniadau'r seddau i gyrff sydd angen eu gwneud ar sail cydbwysedd gwleidyddol. Mae dau o'r rhain, sef
- Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, ac
 - Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
- 5.3 Bydd yr aelodau a enwebir i gynrychioli'r Cyngor ar y gyrff allanol yn gwasanaethu ar y gyrff hyn am dymor y Cyngor.
- 5.4 Panel Heddlu a Throsedd. Bydd yn ofynnol i'r Cyngor adnabod aelodau i gynrychioli'r Cyngor ar Banel Heddlu a Throsedd. Bydd aelodaeth y panel yn adlewyrchu'r cydbwysedd gwleidyddol ar draws Gogledd Cymru mor agos a phosib. Nid yw'r wybodaeth am y dyraniad seddau ar y Panel fydd ar gael i Wynedd gennym wrth i'r adroddiad gael ei ysgrifennu. Bydd yn ofynnol i'r Cyngor adnabod cynrychiolwyr yn ystod cyfarfod y Cyngor.

6. ARGYMHELLIAD

- 6.1 Gofynnir i'r Cyngor:-

- (a) fabwysiadu'r cydbwysedd gwleidyddol
- (b) ddirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Democraidd i wneud penodiadau i'r pwyllgorau ar sail cydbwysedd gwleidyddol ac yn unol â dymuniadau'r grwpiau gwleidyddol.
- (c) fabwysiadu'r dyraniad cadeiryddiaethau y pwyllgorau craffu ar sail cydbwysedd gwleidyddol fel y nodwyd ym mharagraff 3.2
- (ch) gadarnhau'r dyraniad o swyddi swyddogion cefnogi grwpiau gwleidyddol a'r oriau'r swyddogion cefnogi grwpiau gwleidyddol, a hynny am oes y Cyngor os nad oes, ym marn y Grwp Busnes, newid sylweddol yng nghydbwysedd gwleidyddol y Cyngor neu bod grwp gwleidyddol â llai na 10% o aelodau
- (d) gadarnhau'r cydbwysedd gwleidyddol ar gyfer y gyrff allanol a enwir ym mharagraff 5.2

(dd) enwebu aelodau i'r Panel Heddlu a Throsedd, yn unol a'r dyraniad priodol i Wynedd.